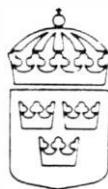

Motion till riksdagen

1989/90:U632

av Birger Hagård m.fl. (m)

Förbindelserna med Taiwan

Mot.
1989/90
U632-636

De facto existerar det i dag två Kina. Det ena. Folkrepubliken Kina på fastlandet, har med sina över en miljard människor jordens största befolkning. Det är i många hänseenden ett efterblivet och korrumpert land med en kommunistregim av gammalt känt märke, som brutalt förtrycker sina undersåtar. Massakern på Himmelska Fridens torg i Peking i juni förra året fick människor och nationer över hela världen att med avsky vända sig bort från Kommunist-Kina.

Det andra Kina. Republiken Kina, är ett örike. Förutom Taiwan ingår ögrupperna Kinmen, Matsu och Penghu. Befolkningen på över 20 miljoner människor gör landet till ett av de mest tätbefolkade i världen. Samtidigt är det i nästan alla avseenden en kontrast till Kommunist-Kina. Republiken Kina – eller Taiwan som det ofta heter i dagligt tal – är en välmående nation med ett demokratiskt flerpartisystem. Det mångtusenåriga kinesiska kulturarvet förenas med en framstegsanda, som gjort landet till ett av de mest framgångsrika i modern tid.

Delningen av Kina är en ännu bestående följd av det inbördeskrig mellan kommunister och nationalisterna, som bröt ut i full skala efter andra världskrigets slut. Den besegrade nationalistarmén och administrationen tog sin tillflykt till Taiwan, som under ett halvsekel tidigare varit en japansk koloni. Målsättningen var att förvandla det feodala och helt agrara Taiwan till något av en mönsterstat och därmed till ett reellt alternativ för fastlandets miljoner människor, som var utlämnade åt kommunisternas godtycke.

Jordreformernas betydelse

Till den lyckosamma utvecklingen för Taiwan har ett flertal faktorer bidragit. Det amerikanska stödet spelade en betydelsefull roll under 1950-talet men var redan i mitten av 1960-talet ganska blygsamt. Viktigare var den inre omvandling, som det regerande Kuomintangpartiet (nationalisterna) drev igenom. Det feodala systemet bröts sönder genom en jordpolitik, som gjorde de tidigare arrendatorerna till självägande bönder. De tidigare stora jordägarna fick betalt bl.a. genom andelar i några av de stora japanska företag, som hade nationaliserats av Kuomintangregeringen. Jordbruket kom snabbt på fötter. Vinsterna kunde investeras i den begynnande industriella utvecklingen. Bland de avgörande faktorerna för Taiwans uppsving låg också de långsiktiga investeringarna inom utbildningssektorn.

1 Riksdagen 1989/90. 3 saml. Nr U632-636

I dag är Taiwan en betydande industrination och långt ifrån det fattiga u-land, som det var för bara några decennier sedan. Frågan är, om det egentligen finns någon motsvarighet till en så snabb utveckling. Marknadsekonomins välstånd kontrasterar bjärt mot det socialismens fattighus och förtryckaresamhälle, som Kommunist-Kina utgör.

Taiwan är nu världens 13:e exportnation och ligger därigenom före Sverige och långt före Kommunist-Kina. Varje år har under de senaste decennierna fört med sig en ökad tillväxt. Enligt en preliminär beräkning av Taiwans utrikeshandel förra året ökade exporten med mer än 9 procent till drygt 400 miljarder kronor, medan importen steg med drygt 5 procent till ca 325 miljarder kronor. Det ger ett handelsöverskott på cirka 90 miljarder kronor. Den taiwanesiska valutareserven är i dag en av världens största. Taiwan har blivit en ekonomisk stormakt.

Även Sveriges handelsutbyte med Taiwan är betydande. Handelsvolymen för 1989 uppskattas till cirka 5 miljarder kronor. Det gör Taiwan till Sveriges näst största handelspartner i Asien efter Japan. Handelssiffrorna visar också i klartext Taiwans respektive Kommunist-Kinas betydelse för den svenska handeln. Under perioden januari–september 1989 importerade Sverige från Taiwan för 2.3 miljarder kronor, medan exporten uppgick till 1,5 miljarder kronor. Från Kommunist-Kina importerades under motsvarande period för 1.6 miljarder kronor, och exporten uppgick till en miljard kronor.

Ett odelbart Kina

Republiken Kina och Folkrepubliken Kina har ett gemensamt. De har båda betraktat Kina som något helt och odelbart. Båda staterna betraktar Taiwan som en provins i Kina. Kommunisterna hoppades väl till en början att kunna erövra också Taiwan genom en regelrätt invasion men tvingades att skrinlägga sådana planer, sedan det sista försöket 1958 att erövra Kinmen, omedelbart vid fastlandskusten, hade resulterat i ett blodigt misslyckande. Nationalistkineserna å andra sidan har länge haft som mål att spela en dominerande roll på fastlandet den dag, då kommunismen faller samman. Denna dag syntes för många inte så avlägsen, då utvecklingen hastigt bröts av massakern i Peking.

Med tanke på vad som på senare tid har hänt i Östeuropa och Sovjetunionen förefaller det inte otänkbart, att utvecklingen i Kina också – trots bakslaget i juni – kommer att gå i en liberaliserande riktning. Det är också troligt, att kontakterna i en sådan situation kommer att intensifieras mellan fastlandet och Taiwan. Det kan även på rimliga grunder antas, att det ekonomiskt starka Taiwan med sin västerländska anknytning kan komma att spela rollen av en motor i ett Kina, som pånyttföds. Därför, inte minst, är det väsentligt att intensifiera de svenska kontakterna med Taiwan.

De båda kinesiska staterna har alltifrån begynnelsen förfäktat principen att inte ha några diplomatiska relationer med ett land som erkänt den motsatta parten. Då allt fler länder kom att ge Kommunist-Kina sitt erkännande, innebar detta också successivt att Republiken Kina (Taiwan) förlorade sina diplomatiska kontakter. Detta skedde bl.a. efter Sveriges erkännande av den kommunistiska regimen i Peking.

I dagsläget finns det dock ett antal länder i Asien, Afrika och Latinamerika som föredrar att ha diplomatiska relationer med Republiken Kina framför Kommunist-Kina. Det finns också några länder, som har erkänt både Folkrepubliken Kina och Republiken Kina. Dit hör Liberia, Grenada och Belize (f.d. Brittiska Honduras). Det finns också strömningar på Taiwan, som skulle föredra en permanentad "två Kina-lösning". För Taiwan torde det inte innebära några större problem att få ett erkännande som suverän och separat stat, om man var beredd att frångå sin principiella uppfattning om Kina som ett och odelbart.

"Handelskontor" eller ambassad?

Taiwan föreföll i inledningsskedet desorienterat. Då ett land hade erkänt den kommunistiska motparten, avbröt Taiwan till en början förbindelserna med staten ifråga. Snart nog visade sig detta inte vara en ändamålsenlig politik. Särskilt blev detta fallet, sedan Republiken Kinas plats i FN 1972 kom att övertas av Folkrepubliken Kina. I stället valde Taiwan, så snart ett land hade erkänt Kommunist-Kina, att omvandla sin ambassad till ett "handelskontor", som i realiteten ombesörjer samma uppgifter som den tidigare ambassaden, t.ex. viseringar. Italien torde ha varit ett av de första länder, där detta skedde.

Den paradoxala situationen föreligger alltså, att Sverige inte har officiella diplomatiska relationer med det land, som är vår näst största handelspartner i Asien. I stället har det ordnats så att Sverige har ett privatfinansierat handelskontor i Taipei, Swedish Industries Trade Representative Office. Republiken Kina har på motsvarande sätt en representation i Sverige i Taipei Trade, Tourism and Information Office.

Detta är naturligtvis ett smidigt sätt att lösa de omfattande relationerna mellan våra båda länder. Det är ändå långt ifrån tillfredsställande. Republiken Kina representerar i mångt och mycket det "egentliga" Kina, kontinuiteten i den kinesiska kulturtraditionen – och framtiden.

För Sverige måste det vara angeläget, att mot bakgrund av den ständigt ökande internationaliseringen vidga kontakterna med det kinesiska kulturområdet. Samtidigt vore det – trots allt som har inträffat av brutalt förtryck i Kommunist-Kina – felaktigt att föreslå ett avbrytande av de diplomatiska relationerna med folkrepubliken. Förändringarna i kommunistvärlden sker nu så snabbt och tidigare "ointagliga" fästen kapitulerar över en natt. Det finns anledning att hysa optimism också beträffande den framtida utvecklingen på det kinesiska fastlandet.

Vidgade kontakter

Om relationerna till Folkrepubliken Kina kan hållas på en status quo-nivå under den närmaste framtiden, finns det alla skäl att vidga kontakterna med Taiwan. Detta gäller inte minst det kulturella och det utbildningspolitiska området. Det finns redan i dag ett visst studentutbyte och kontakter på vetenskaplig nivå. Dessa behöver dock utvidgas. De ekonomiska kontakterna har varit helt dominerande under den gängna tiden. Det kan förutsättas, att de kommer att utökas ytterligare. I den mån staten kan underlätta dessa, bör

så ske. Under den närmast förutsebara tiden bör Taiwan framför Peking vara den reella kontaktytan för Sverige, då det gäller relationerna till Kina.

Mot. 1989/90
U632

Det är angeläget för Sverige att inom olika sektorer av samhällslivet finna nya former för att intensifiera kontakterna med Republiken Kina (Taiwan).

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det önskvärda i nya och fördjupade former vad avser relationerna till republiken Kina (Taiwan).

Stockholm den 24 januari 1990

Birger Hagård (m)

Göran Allmér (m)

Nic Grönvall (m)

Gullan Lindblad (m)

Margit Gennser (m)

Hugo Hegeland (m)